

[ב] שם פרחא - נמחק.

ק"ז ע"ב

[א] גמרא דקידושא אשר קדשנו במצותיו, דצלותא כו'.

אור אליהו

[ב] שם בגמ': "בי פרחי - רוחי, דבי זרדתא - שידא, דבי איגרי - רישפי. למאי נפקא מינה, לקמיעא. דבי פרחי בריה שאין לה עינים, למאי נפקא מינה, לגזוזי לה. זימנא חדא הוה אזיל צורבא מרבנן לאפנויי לבי פרחי, שמע דקא אתא עילויה וגזי לה. כי אזלא חבקיה לדיקלא צווח דיקלא ופקעה היא פרחא. דבי זרדתא שידי" כו'. הנה בש"ס של רבינו תיבת "פרחא" נמחק⁵⁶. והטעם⁵⁷, שכן "פרחא" הוא לא שם המזיק, אלא הוא שם העץ⁵⁸, דהיינו צלף. ומטעם זה גם לא שייך לצרף תיבה זו למשפט שאחריו ולומר: "פרחא דבי זרדתא"⁵⁹.

[א] בגמרא: "אמר רבי זירא, דקידושא - אשר קדשנו במצותיו, דצלותא - קדשנו במצותיך. מאי טעמא, דרחמי ניהו" - כך צריך לומר⁶⁰. ולא כגירסא שלפנינו: "אמר רבי זירא, דקידושא - אשר קדשנו במצותיו וצונו, דצלותא - קדשנו במצותיך. מאי טעמא, דרחמי ניהו". והיינו שרבינו מוחק תיבת "וצונו". והטעם, שכן פשוט הוא שתיבת "וצונו" לא שייכת כאן, וכנראה נשתרבה בטעות מילה זו ממטבע הברכה של ברכת המצות: "אשר קדשנו במצותיו וצונו" וכו'.

יש מזיקים שקרויים "רוחי". ובספר דרכי אמת כתב שעל פי גירסת רש"י ("פקעה היא וצווח דיקלא") צריך לומר שתיבת "פרחא" שייכת למשפט זה, דהיינו: "פקעה היא וצווח דיקלא פרחא", "רצה לומר, דיקלא ששמו פרחא". ולכאורה קשה, הרי דיקלא ופרחא שני סוגי עצים הם (פרחא היינו צלף, וכן מוכח לעיל בסוגי הצל, שמונה טולא דדיקלא יחידאה וטולא דפרחא כשניים שונים), ואם כן איך שייך לומר "דיקלא פרחא".

60. וכן הוא ברי"ף (כו ע"א), רא"ש (י, ל) ואגודה (י, צז), וכן מבואר ברבינו חננאל. וכן הגיהו ביעב"ץ ורש"ש. וכן הוא בכת"י: ביהמ"ל 1608, ביהמ"ל 1623, וטיקן 109 ב' וקולמביה 294-295. ובדקדוקי סופרים (אות א) העיר שכן הוא גם בש"ס לובלין משנת שכ"א. והוסיף שכן הוא נוסחת הקידוש של יום טוב.

56. וכן מחק תיבה זו ביעב"ץ. וכן הוא בכת"י: מינכן 6, מינכן 95, ביהמ"ל 1608, ביהמ"ל 1623, וטיקן 109 ב' וקולמביה 294-295.

57. על פי ספר יברך ישראל.

58. כמבואר ברש"י ורשב"ם (ד"ה טולא דפרחא).

59. שכן פרחא וזרדתא שני סוגי עצים הם (ובאוצר לשון התלמוד [לב עמ' 468 ולו עמ' 195] נקט כדבר פשוט ששייך למשפט שאחריו "פרחא דבי זרדתא" וצ"ע). ובספר יברך ישראל העיר, שראה מי שפירש את כוונת רבינו, שהטעם שהגיה, הוא משום שהבין שתיבת "פרחא" שייכת למשפט שאחריו ("פרחא דבי זרדתא"), והרי המזיקים של בי זרדתא הם "שידי" ולא "פרחא". ועל פי דרכו כתב שצריך להגיה עוד ולהוסיף אות ה' לתיבת "היא" ולגרוס: "ופקעא ההיא פרחא". והעיר עליו שכאמור למעלה "פרחא" אינו שם המזיק, אלא הוא שם העץ שעליו